

FAMILIARITATEA

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Cestiunea educatiunii femeiei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Disertatiune. *)

Interesulu, ce se manifesta la tóte popórele, faća de femeia si cultur'a acelei'a, ocupa celu mai de frunte locu între curentele culturale, de cari e strabatuta viét'i'a actuala a societatiei omenesci. Acest'a este unu curentu culturalu fórtu puternicu, si multu va atérná dela directiunea ce o va luá elu si asiediarea societatiei omenesci pe o basa mai solida; pre care basa cu mai multa inlesnire se póta inaintá organismulu s'eu, cátra idealulu perfectiunii omenesci.

Cestiunea cultivarei femeiei, este o cestiune vitala si între problemele sociali un'a din cele mai insemnate, — insemnata mai cu séma, pentru urmarile ei binefacátore asup'r'a vietiei morali a omenimei. Dela o resolvire rationala a acestei probleme va depinde atátu fericirea femeiei cá atare, cátu si a societatiei, in mijloculu cárei'a este pusa, cá se promoveze interesele ei culturale umanitari.

Admitiéndu odata, cá nimerita, aseménarea societatiei cu unu organismu, a priori admitemu si ace'a, cá ea numai atunci va poteá se prospereze, dándu semne de vitalitate, cându fie-care membru alu ei va fi destulu de vigorosu, pentru-cá se póta indepliní cu usioratate functiunea, pentru carea este destinat.

Constatata acumu din unu punctu de vedere mai inaltu important'i'a acestei cestiuni, se ne dàm séma, in ce chipu cauta omenimea se-i afle o solutiune démna de important'i'a ei. — Nu ne vomu ocupá de parerile singuraticé, pre cari le audímu

dilnicu sioptindu-se din o parte séu alt'a, fiindu-cá acestea nu arare-ori denóta o lipsa de patrundere mai adéncu in obiectulu cu care ne ocupamu, nici de acelea, cari emanéza din anumite consideratiuni de positia sociala, séu de interesu familiaru, — ci ne vomu dá silinti'a, se aflamu cele mai remarcabile directiuni, cari plutescu asiá dícúndu — de-asup'r'a noianului de gándi:i.

Dóue suntu directiunile mai pronunciate, cari preocupa actualu viét'i'a spirituala a popóreloru cu pretensiuni mai inalte culturale, la cari femeia nu mai póte se jóce rol'a dejosítore, cum ne-o presinta vremurile trecúte. — Unii dorescu se védia femeia alaturea pusa cu barbatulu, emulándu pe tribun'a oratorica, pe catedr'a Areopagului de sciintie, in cáutarea si aflarea celoru mai profunde intrebari, cari privescu natur'a si omulu, in cutrierarea celoru mai departate coltiori de lume, pentru a inmultí capitalulu sciintiei; cu unu cuvéntu, voiescu se-o arunce in mijloculu valuriloru luméi, deschidiéndu-i pórt'a la tóte acele carieri, cari astadi suntu deschise exclusivu numai barbatului, — din contra altii cu pretensiuni mai modeste, credu cá nu lucra in intersulu bine preceptutu alu femeiei, déca pre acést'a cauta a-o departá de viét'i'a familiara, pentru care anume pare a fi destinata.

Este o urmare naturala deci, cá si educatiunea, de carea voru dori se se impartasiésca femeia, altcumu va trebui se se intocmésca dupa vederile unor'a, decátu ale altor'a. Cei cu striga-

*) Cetita la adunarea generala a Asociatiunii transilvane in Abrudu la 6 Augustu n. a. c.

tulu loru de emancipare, pretindu susu si tare, cá femeia se guste din tóte ródele culturei, din cari gusta barbatulu, uitându cá, a gustá nu insemnéza a mánca; dreptu acea si vedemu cum suntu de incarcate programele de scóla a acestor'a, cu studiulu filologiei classice eline si latine, cum din sciintiele reali suntu introduse párti de acelea, cari mai de-aprópe potu se intereseze numai pre specialistu, si câte alte lucruri fára de nici o valóre ulterióra in viétia femeiei. Nu ast'feliu dorescu reprezentantii parerei a dóu'a, cari in femeia, inainte de tóte, voiescu se védia formata: o sočia buna si o mama de modelu; programele acestor'a inca voru pareá in alte colori, conformu vederei loru asupra culturei femeiei, si in ultim'a analiza acesti'a póte cá si producu rezultate positive, in sciintia, cu carea au se zestreze femeia, ér' nu o simpla spoiala culturala.

Punédu odata fácia in fácia aceste dóue directiuni, dimpreuna cu formele diferite sub cari ele ni se presinta, urméza in modu logicu, se vedemu, care din dóue se unescu cu principiile pedagogiei si cu pretensiunile vietiei, de óre-ce numai puse sub aceste dóue puncte de vedere, vomu poteá se aducemu o judecata temeinica, fia in favorulu unei'a séu a alteia.

Se consultamu mai ántáiu pedagogia, cá o sciintia, cárei'a in materia de educatiune i-i compete prim'a atentiune.

Unulu din eele mai ponderóse principii ale ei, dela aplicarea cáruia atérna fórté multu o educatiune sanetósa si bogata in rezultate, este considerarea scrupulósa a naturei celui educatu. Ori-si-ce mijlóce, pre cari le va folosi educatiunea nu voru poté se aiba efectulu doritu atunci, cându ele voru stá in directa opoziune cu individualitatea celui educatu; ér' de alta parte chiar' si mijloculu educativu de o valóre mai inferióra va produce efectulu atunci, cându elu va merge mána in mána cu natur'a individuala a aceluia. Au si fostu chiar' pedagogi, cá Herbert, cari preferiáu educatiunea privata educatiunei publice din motivulu, cá acolo se póte mai usioru luá in privire, individualitatea singuraticiloru decátu aici.

Nu este locul aci se cercetamu, déca acestu principiu dusu la esageratiune, nu vine in conflictu cu altele, nu dóra de o importantia mai puçina pentru educatiunea omenimei, dupa-ce scimu cá unu idealu de educatiune este efluculu mai multoru factori hotarftori.

Sustiémemu in unire cu rezultatele sciintiei pedagogiei, cá nici puterea educatoriului si nici forti'a impregiariloru, séu vorbindu in limb'a darwinismului „mediulu“ in care se mişca celu ce are se fia educatu nu va poté face ace'a ce voiesce din elu, nu! fiindu-cá va intélni unu puternicu impedimentu in individualitatea acestuia. Au fostu ce e dreptu barbati, cari ascriu educatiunei o influentia nemarginita, crediéndu cá omului i-se póte dá dela inceputu form'a, pe carea vedemu

cá póte, se-o deá olariulu lutului seu; precumu au fostu si de aceia, cari credeáu, cá educatiunea nu este in stare se faca nimic'a, fiindu dela inceputu ursitu ce are se fia omulu. Teoria „fatalista,“ precumu si a unei „predestinatiuni specialii,“ credinti'a cestoru din urma s'a aretatu tocmai asiá de ilusorica, dupa-cum s'a aretatu a aceloru dintáiu, unde educatoriulu este unu prea puternicu, in mánila cáruia este pusa fericirea séu nefericirea omenimei.

Resultatele sciintiei si si esperienti'a dílnica constata, cá nu stá nici in puterea absoluta a educatoriului de a conduce tinerele mladit'e acolo unde voiesce, ér' de alta parte nici celu lasatu in grigi'a sortiei nu se póte face omu, incátu se para superflua ori si ce educatiune, din contra se se desvólte dintr'ensulu o fiintia démua de compatimitu, asiá incátu trebue se dái dreptulu lui Herder, cându sustiène: cá unu baiatu pasu in strainatate, afara de controlulu ómeniloru, nu represinta o fiintia omenésca, ci unu animalu completu. Asiá dara dupa dísa latinului „*unum est faciendum, alterum non est omittendum*“ si un'a si alt'a, si individualitatea considerata, si si puterea educatoriului nu despretiuita.

Fie-care póte sci din esperienti'a propria, cá nu vei poté intálu doi individi despre cari se poti sustièneá. cá sémena in tóte privintiele, fára de a observá cea mai mica abatere a naturei unuia dela a celui'altu. Déca acest'a este unu faptu, pe care ni-lu spune chiar' si viétia de tóte dílele, cu cátu mai vértosu va trebui se o marturisimu acést'a cându vomu compará cele dóue secse, cari la olalta luete facu omenimea. Secsulu celu barbatescu si femeiescu suntu atátu de diferite, incátu nu credu cá se va poteá incumetá cineva se sustièna contrariulu. Atátu din viétia de tóte dílele, cátu si din cercetarile sciintiei ne potemu incredintiá despre acést'a diferentia; diferentia care privesce acatu corpulu cátu si spiritulu.

Anatomului si fisiologului de o parte, precumu si psihologului de alta parte li se presinta spre studiare si opinare dóue naturi diferite, cari in respectulu educatiuniloru, ne conducu la conclusiuni cu totul diferite. Anatomulu si fisiologulu ne punu in evidentia diferenti'a provenita din organismulu corporalu alu ambelorú sexe, ér' psihologulu ne invétia asupr'a constitutiunei vietiei lorú spirituali.

Éta form'a sub carea ni se presinta natur'a corporala a acestoru dóue sexe: organismulu barbatulu este de o constitutiune forte, anume facutu, cá se resiste valuriloru lúmei acesteia, pre cându alu femeiei este mai debilu, mai gingasiu, in tóte membrele lui, cu unu cuvétu mai de crutiátu. Atátu sistemulu musculariu, cátu si celu ososu si nervosu constatéza sciintia, cá au forme variate si se afla in proportiuni diferite unele de altele. Partea superióra a corpului si partea lui inferióra presinta dimensiuni diferite; creerulu femeiei se rapórta catra alu barbatulu in pondu aproximativu cá 1499 grame la 1160

giate. Nu se p \acute{o} te neg \acute{a} , c \acute{a} func \acute{t} ionile creerului s \acute{u} ntu dependente de ac \acute{e} sta propor \acute{t} ione. Constitu \acute{t} iunea capului la barbatu, favoris \acute{e} za desv \acute{o} ltarea ratiunii, \acute{e} r' la femeia desv \acute{o} ltarea fantasiei, de ace'a d \acute{i} ce unu scriitoriu germanu,* c \acute{a} femeile simpatis \acute{e} za f \acute{o} rte tare cu poetii si cu artistii. O deosebire eclatanta, ne ar \acute{e} ta form'a m \acute{a} niloru, deosebire, carea face c \acute{a} trasurile scrisorii acestor'a se se deoseb \acute{e} sca, c \acute{a} -si-c \acute{a} ndu ar' voi se ne spuna spre ce anume s \acute{u} ntu potrivite la unulu, si la altulu din cele d \acute{o} ue sexe.

Se trecemu acum'a cu cercetarile n \acute{o} stre pe altu tereuu, pe tereuuu spiritualu: aici aflamu, c \acute{a} la femeia domnesce mai multu poterea sentimentulu, dec \acute{a} tu a ratiunei si a vointiei, ea este mai aplicata a judec \acute{a} dupa impresiunile momentulu, dec \acute{a} tu a supune cele vedute s \acute{e} u audite unei profunde cugetari si apoi a accept \acute{a} hotar \acute{f} irea adusa de forulu ratiunei, ea este in judecat'a s'a f \acute{o} rte iute, pre candu barbatulu mai incetu; de multe-ori c \acute{a} in modu instinctivu, condusa numai de sentimentu, ea afla judecatile cele mai nimerite, asupr'a motivelor, c \acute{a} ror'a nu totude-a-un'a scie se-si deie s \acute{e} ma, o veste buna s \acute{e} u o veste rea prov \acute{o} ca cu multu mai repede efecte in femeia dec \acute{a} tu in barbatu. In privintia desv \acute{o} ltarei spirituali este de notatu, c \acute{a} ac \acute{e} st'a la femeia se int \acute{e} mpla cu o iuti \acute{e} la mai mare dec \acute{a} tu la barbatu, dupa-cum adev \acute{e} ratu este, c \acute{a} si organismulu ei corporalu de desv \acute{o} lta mai repede.

Se ascultamu in urma si v \acute{o} cea unei femei, a d \acute{o} mn \acute{e} i Necker de Saussure — despre femeia: „Natur'a femeiei a fostu adese-ori analisata. Se scie, c \acute{a} intr'ensele, principiulu pasivu s \acute{e} u s \acute{e} m \acute{t} itoriu, prin care noi primimu intr'unu modu involuntariu impresiunile, intrece principiulu activu, care ne servece a direge atentiunea si cugetarile n \acute{o} stre. Urm \acute{e} za de aici, c \acute{a} ori-unde se ceru sf \acute{o} rtiari puternice si continue, femeile nu au potutu se tie; organizati'a lor \acute{u} e prea mobila, pentru-c \acute{a} sensibilitatea se nu apuce inaintea vointiei.“

\acute{E} ta deci pre scurtu diferentia dintre sexulu barbatescu si femeiescu, diferentia, care diu punctu de vedere pedagogicu ne indruma se aplicamu mijl \acute{o} ce educative in conformitate cu aceste d \acute{o} ue individualitati at \acute{a} tu de marcante, prin urmare si o educatiune diferita.

Diferentia constatata at \acute{a} tu in vi \acute{e} ti'a fizica, c \acute{a} tu si psihica a ambelor \acute{u} sexe, ne ind \acute{e} mna se cercetamu acumu din punctu de vedere alu pretensiuni \acute{o} ru vietiei practice, cari ore se afla pe calea adev \acute{e} rului: — acei'a, cari voiescu se puna pre capulu femeiei cor \acute{o} n'a baccalaureatului, c \acute{a} ast'felu se-i fia data posibilitatea de a imbr \acute{a} gis \acute{a} medicin'a, jurisprudenti'a, filosof \acute{a} , teologi'a s \acute{e} u d \acute{o} ra si diplomati'a, s \acute{e} u acei'a cari represinta cealalta parere.

Fiindu femeia de natur'a ei de o constitu \acute{t} iune corporala debila, ea nu va fi in stare se

sup \acute{o} rte greutatile pre cari vedemu c \acute{a} le sup \acute{o} rta barbatulu. Ac \acute{e} st'a straform \acute{e} za faci'a pamentulu, mut \acute{a} ndu deluri si darim \acute{a} ndu st \acute{a} ncile cele mai groz \acute{o} ve, si \acute{e} ra elu de alta parte p \acute{o} te se redice din aceste darimaturi opere maretie. Lucrarile tehnice, productulu m \acute{a} niloru barbatulu, in cea mai mare parte, pretindu o asi \acute{a} incordare a muschiloru, inc \acute{a} tu organismulu femeiei nu ar' pote \acute{a} resist \acute{a} , f \acute{a} ra a se cutrop \acute{i} in scurta vreme.

Ni se va obiect \acute{a} d \acute{o} ra, c \acute{a} nu e vorb'a de a pune pre umerii femeiei atari sarcine, pre cari organismulu ei nu ar' fi in stare se le sup \acute{o} rte. Acestor'a prea usioru le potemu replic \acute{a} , c \acute{a} invocarea de drepturi egali, aduce cu sine in modu consecuentu si primirea de detorintie egali; decide-te pentru unele, atunci nu te poti laped \acute{a} de celelalte. Ce e dreptu, ni se d \acute{a} ocaziune se int \acute{a} lnimu adese in vi \acute{e} ti'a comuna, mai cu s \acute{e} ma la poporulu de r \acute{e} ndu, ocupatiuni de acele incredintiate femeiei, cari contrad \acute{f} icu celoru mai susu d \acute{i} se. Trebuie se recun \acute{o} scemu, c \acute{a} ac \acute{e} st'a este o stare provocata prin necesitatile vietiei, si multu pu \acute{c} inu unu semuu, care nu vorbesce de locu in favorulu culturai acelu poporu.

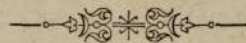
Ac \acute{e} st'a ar' fi ace'a parte din cestiunea cultivarei femeiei, la carea d \acute{o} ra nici n'au reflectatu barbati, cari au produsu curentulu amintitu. La ori-si-ce, f \acute{a} ra numai la ac \acute{e} st'a nu se voru fi cugetatu atunci, de ore-ce ei au avutu in vedere numai pre femeia din cele mai inalte trepte sociale. Se ne fia permis \acute{u} a-o spune aci, c \acute{a} unu principiu, d \acute{e} ca este adev \acute{e} ratu, trebuie se se si p \acute{o} ta aplic \acute{a} pretutindenea, si ac \acute{e} st'a cu at \acute{a} tu mai v \acute{e} rtosu in casulu de faci'a, fiindu-c \acute{a} noi nu mai impartasim \acute{u} parerea anticuata; c \acute{a} cultur'a are se fia numai proprietatea unoru anumite clase sociale, care parere, d \acute{e} ca s'ar' mai afl \acute{a} undev'a, ar' fi o rusine pentru t \acute{e} mpulu nostru at \acute{a} tu de inaintatu.

De r \acute{o} dele binefacat \acute{o} re ale culturai au se se bucare t \acute{o} te straturile societatiei f \acute{a} ra deosebire, ti \acute{e} n \acute{e} ndu-se in evidentia trebuintiele vietiei sociale, cari la straturi diferite, apar \acute{u} pre unu cercu de estensiune diferitu.

At \acute{a} tu, c \acute{a} tu privesce aplicarea principiulu la clasele muncit \acute{o} re.

(Va urm \acute{a} .)

DR. PETRU SPANU.

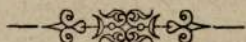

Si d \acute{e} ca aminte-mi aducu!

Si d \acute{e} ca aminte-mi mai aducu
De tine c \acute{a} te-odata,
Este, c \acute{a} amintirea t'a
In s \acute{e} nu-mi e 'ngropata.

Si d \acute{e} ca astadi nu mai pl \acute{a} ngu
La-aducerile aminte,
Este, c \acute{a} -a secatu de multu
A lacrimiei sorginte.

V. B. MUNTENESCU.

*) Karl Weis in cartea s'a „Unsere T \acute{o} chter und ihre Zukunft“ pag. 8.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

(Urmare.)

XVII.

Osënd'a si esecutiunea.

Pasîndu in sala Robel se redică oblu in susu si aruncă o cautatura repede asupr'a adunarei.

Spre mirarea generala, Robel venise in costum de gala, dar' că-si-cându ar' fi voitu se-si bata jocu dē cei adunati, nu se imbracăse in portulu de cetatiénu sasescu, ci in unu costum de gentilomu ungurescu, care sémená fórte multu cu acel'a alu Sasiloru, dar' totusi se deosebiá destulu de bine, încātu, că cei initiati nu poteáu fi la indoielea nici unu momentu macaru, cumcă Robel aveá intentiunea se tréca, nu de cetatiénu sasescu ci de gentilomu ungurescu.

Acésta impregiurare nu erá nici-decumu menita de a distruge animositatea adunarei in contr'a s'a, ér' discursulu, ce se puse a tiéué, 'lu pierdù cu totulu.

„Am comparutu,“ dîsè elu, „dinaintea d.-v. dar' se nu credeti cum'va că am venitu, fiindu-că m'ati chematu, ci pentru a me plânge, că m'ati citatu prin unu dorobantiu, desí sciti, că suntu gentilomu si că unu gentilomu nu se póte citá dinaintea unui tribunalu de burghezi, ci numai dinaintea unui foru de magnati si că in totu casulu trebuie citatu dupa tóta cuviinti'a. Am voitu dara numai se ve anunçi, că tribunalulu unde aveti se me căutati si unde poteti se me gasiti, este tribunalulu voevodului.“

Dupa-ce sfêrsi Robelu, facù o plecatiune nepasatóre si voi se ésa.

Dar' nu potù, că-ci cuvintele s'ale provocasera o nespusa furtuna de indignatiune. Mai multi dintre senatori si jurati sarisera in susu, că se i-se puna in cale.

„Suferi-vomu că se fimu ast'felu batjocoriti in propri'a nóstra casa de sfatu din partea unui cetatiénu?“ strigà unulu dintre senatori.

„Nu, asemenea lucru nu se póte, puneti mân'a pe elu si dati-lu calàului,“ racni altulu.

Judetiulu priviá si taceá. Ochiulu seu celu pânditoriu urmariá cu sete tóta mișcarea lui Robel.

Acest'a vediéndu că voiescu a-lu oprí, se in-tórse cătra acei'a care stateáu intre elu si intre usia, si cu unu aeru amenintatoriu, punendu mân'a pe mâneriulu spadei s'ale, cu care erá incinsu, dîsè:

„Ce, dór' voiti se-mi opriti calea. Ve sfatuescu cu bine se parasiti acestu gându, că-ci braçiulu, care voiesce se-mi tiéna calea trebuie se fia alu unui omu nu numai vênjosu, dara si cu capu, voi inse, dupa-cum, vedu n'aveti de cătu paie in capu si pré lesue mi-ar' poteá veni poff'a se me facu imblatoriu, chiar' de asiu scí că imblatescu numai paie góle.“

Unu fulgeru de satisfatiune trecù preste faci'a lui Weiss la aceste cuvinte cutezatóre ale lui Robel, că-ci batjocur'a s'a cea nóua infuriá

asiá de multu pre cei presenti, încātu o mare parte din ei, punéndu mân'a pe mânercele spadeloru inaintáu spre acestu sumetiu.

Weiss se scolase de pre scaunulu seu, si cá unu sierpe veninosu, care prin simpl'a s'a privire este in stare a ameti pe potrivniculu seu, veni cătra cei care impresoráu pre Robel.

Privirea s'a pânditóre pareá a atiétia pe potrivnicii nesocotitului, si nici unu cuventu, nici unu gestu macaru nu fù lausatu de elu, care se-i fi retiéndu dela intentiunea loru periculósa.

Robel infuriándu-se pâna la extremitate, uitá intru atât'a de sine, încātu 'si smuci spad'a din téca.

Weiss prevediuse, bá acceptáse acestu momentu, care pareá pentru elu unu momentu de triumfu.

Dintr'o singura saritura se aruncáse asupr'a lui Robel, si-i smucise arm'a din mâna. Ducându-se cu ea o depuse pe més'a cea verde, apoi 'si re-ocupá loculu seu si strigà cu vóce resunatóre:

„Siedeti josu, concetatiuniloru, si nu uitati, că acei'a, care trage arm'a in acésta adunare este declaratulu de dușmanu alu orasiului, si că pe dușmanii sei, orasiulu i determinéza cu frântura pe róta.“

Toti se infiorara la audirea acestei amenintari grozave si alergându cu totii a se pune pe scaunele loru se facù o tacere cumplita.

„Robale,“ se adresá judetiulu cătra acest'a, „asiéda-te si d.-t'a pe acelu scaunu si asculta.“

Cu o privire eranta se puse Robel pe scaunulu indicatu de judetiu.

Acésta privire sfidatóre revoltá pe Weiss.

„Chiar' pentru cuvintele ce ai indrasnitu a rostí dinaintea nóstra,“ incepù elu, si vócea i suná că duraitulu departatu alu tunetului nimicitoriu, „ai meritatu pedéps'a de mórte. Te-asiu fi iertatu inse . . .“

„Déca nu te-ai fi temutu, că voiu descoperi secretulu pazitu de turnulu teu, asiá inse . . .“

„Invinovatítulu are se taca,“ 'lu dojeni Weiss cu vócea aspra, „cându i vorbesce judecatoriulu seu. Trebuie se asculte cu smerenie. Te-asiu fi iertatu, fiindu-că esci unu barbatu cu multe merite pentru acestu orasiu, dar' dupa-ce ai trasu arm'a aici in sal'a de adunare si ai amenintiatu pe concetatiunii, pe judecatorii d.-t'ale, si fiindu-că totuodata ai indrasnitu a strigá in gara mare, că esci omu alu Voevodului, ai meritatu „róta.“

„Rót'a!“ esclamá Robel palindu-se Voi se sara in susu, dar' la unu semau alu judetiului, doi dintre jurati 'lu retiéndura. Voi se vorbésca, dar' la unu altu semau alu judetiului, unu alu treilea juratu i puse mân'a pe gura, ér' unu alu patruea alergá de aduse dorobantii orasiului, care legara pe delincentu.

Dupa-ce se restabilí din nou ordínea, jude-tiulu reluá din nou cu glasu serbatorescu:

„Ne aflamu in stare de resboiu, ér' in acésta stare, legea 'mi dá putere nemarginita pentru judecarea si oséndirea ómeniloru resvratitori de

Dolce farniente.

tép'a t'a. Deci luându in vedere, că déca asiu suferi asemenea impotriviri si amenintari fàra a le pedepsi, orasiulu ar' cadeà in mare primejdie, am hotaritu si hotarescu, Robel este si remàne osënditu la — mórte, care din consideratiune, cã osënditul pãna acum a fostu unu bunu si creditosu cetatienu alu acestui orasiu, nu i-se va aplicã prin frângere pe róta, cã-ci amu gasitu cu cale de a-lu agratiã, permitiëndu cã se fia dusu afara la pierdiari, unde slugile calãului 'lu voru ucide cu aruncaturi de petrii."

Robel voi se replice, dar' n'avù tẽmpu, cã-ci iudata fù lutu si scosu din sal'a de adunare.

Toti erãu multiamiti cu acẽsta sententia, numai Alexandru nu poteã intielege atãt'a crudime.

Pedeps'a rótei. Nici nu sciã bine ce va se díca ast'a, dar' unu vecinu alu seu, care-i esplicãse tóte cãte se vorbise, i fãcù o descriptiune si a acestui instrumentu, o descriptiune, ce-lu inforã asiã de tare, încãtu acumu 'si potù esplicã si elu, cã prefacerea pedepsei de róta in lapidare, erã in adeveru o gratie.

Asiã erã de alteratu Alexandru, încãtu sosindu-i rëndulu de a vorbi si elu, cã se-si faca propunerea, nici nu sciù dintru ântãiu cumu se încẽpa.

Dar' in fine se reculese si tiẽnù urmatoriulu discursu, pe care unu dragomanu 'lu traduse frasa de frasa, cã-ci Alexandru vorbiã romãnesce:

"Pré cinstitu senatu, jupãniloru jurati si ciustita obštésca adunare. Sciti cã suntu trimisu de tata meu Radu Mihnea, D. muulu Romãniei, cu optu sute de ostasi, cã se ve dãmù ajutoriu impotriv'a vrasmasiului nostru Gavriulu Bathori. Ingaduti dara, cã si eu se-mi dãm parerea, cumu ar' fi mai bine cã se intocmimu lucrurile. — Am auditu, cã o parte din d.-v. a-ti voi se remãneti aici in Brasiovu si se nu intempinati in câmpu liberu pe Bathori, ci intarindu orasiulu se mistuiti poterile vrasmasiului prin aperarea lui. Pianulu este bunu, nu-i vorba dara nu se potriveste nicide-cumu cu venirea mea, cã-ci pentru sevêrsfrea acestui planu, n'ar' fi fostu de lipsa cã se ne chemati; bã tocmai din potriava a-ti trebui se goliți orasiulu si de ostasii ce a-ti strĩnsu dimpregiurimi, de óre-ce ve poteti aperã si cu mai puçini inisi, ér' ale traiului vi-s'ar' ajunge pe mai multu tẽmpu. Vorbindu-ve de hrana, v'am amintitu totu-odata si punctulu celu slabu alu planului d.-v., cã-ci in adeveru, déca va isbuti Bathori a ve tiẽné impresorati unu tẽmpu mai indelungatu decum v'ati provediutu cu de-ale mãncarei, atunci de buna séma a-ti fi pierduti. Bóla lunga, mórte sigura, díce o vorba. Ómenii cu inima, cum sunteti si d.-v., nu urescu nimicu mai multu decãtu bóla, deci nici nu credu cã o veti alege, ci veti starui a bate pe vrasmasiu in câmpu liberu. Déca prelãnga ostile ce a-ti strĩnsu pãna acumu veti luã in ajutoriu pre toti Romãnii, atãtu de prin sate cãtu si din suburbiele d.-v. Dêrste, Stupini, Brasiov-vechiu si Scheiu . . ."

Alexandru fù silitu a se oprì din vorba, cã-ci talmacindu dragomanulu cele ce spuneã despre ajutoriulu romãniloru de prin pregiuru si din suburbii, de-odata isbucni o furtuna de indignatiune grozava printre ascultatori.

"Èn' auditu!" strigã çehmeșterulu Senketer, unulu dintre cei mai îndãrjiti Sasi, "èn' auditu, ce ocarã pe noi! Cere cã se punemu pe Blechii (vlahii) de-o potriava cu noi; dar' mai bine decãtu se facemu un'a cã ast'a, ne inchinamu lui Bathori, care este omu cã ómenii, si nu este vita incaltiatã cã si Blechii."

"Ba dieu, góla batjocura este ce'a ce se cere dela noi," sbierã altulu, "o nespusa ocarã. Trebuie se-si inchipuésca cinev'a, cã amu ajunsu peritori de frica, cã se créda cã vomu alergã la ajutoriulu slugiloru si iobagiloru nostri!"

"Nu se póte, nu se póte! Nici unu cuvẽntu mai departe, — se taca nemerniculu!"

Aste si alte asemenea strigate resunãu din tóte partile.

Alexandru desì nu intielegeã nimicu din ce'a ce díceãu ómenii, totusi sãmți, cã vorbele s'ale nu le-a placutu Sasiloru. Dar' nici pe departe nu se gândiã, cã acesti ómeni incrediuti, se indignasera fiindu-cã le vorbise de fratiu sei romãni din Brasiovu cã si de nisce semeni ai loru.

Judetiulu Weiss intervent cu autoritatea s'a, si potoli iurtun'a strigãndu:

"Nu este lucru cuviinciosu, cã se ve portati ast'feliu faciã de unu omu, care vorbesce dupa-cumu 'lu tráge inim'a si-lu taie capulu, care inse nu voiesce decãtu binele nostru. Lasati-lu se-si sfêrsiésca vorb'a, si-apoi dupa-ce nu va mai aveã ce se ne spuna, ne vomu sfatui noi intre noi si vomu hotari dupa-cum vomu gasi cã va fi mai bine. Se nu-lu intrerupeti, asiã ve rogu."

Acum se întórse spre Alexandru si cu unu gestu afabilu 'lu pofti se urmeze.

"Ast'feliu dara, cu unu numeru sporitu de resboinici," reluã Alexandru cuvẽntarea s'a, "vomu esì din orasiu, ne vomu asiediã in vre-un'a din satele invecinate, alegãndu vre-o respãnte, ne vomu intari sapãndu siantiuri si impletindu garduri. De acolo vomu poteã cu inlesnire pazi orasiulu, si totu odata i vomu tiẽné deschise cãile prin care i vinu cele trebuintiése ale traiului. Cãndu se va apropiã dușmanulu 'lu vomu intẽmpinã, si batãndu-lu strașnicu, 'lu vomu nimici pentru totu-de-a-un'a. Ast'a-i parerea mea."

Sfêrșindu Alexandru ast'feliu, judetiulu Weiss fãcù o mica plecatiune dinaintea lui, totu-odata i multiamì pentru sfatulu seu celu bunu si-i spuse in fine cã nimicu nu-lu mai retiène in mijloculu loru.

Alexandru se scolã si esì cãm nedumeritu, cã-ci nu prea sciã cumu se-si esplice portarea acestoru ómeni faciã cu elu.

Precautii si intieptii sasi, dupa-ce remasera singuri, incepura a desbate fórte intarĩtati propunerile lui Alexandru si fura mai toti de parere, cã ar' fi o mare rusine, déca s'ar' decide a alergã la ajutoriulu Vlahiloru brasioveni si din districtu.

Hotărâra dara a nici nu luá in mai de-aprópe desbatere propunerile lui Alexandru. Pentru a se orientá mai bine asupr'a intentiunilor lui Bathori, decisera a trimite iscóde in calea lui. Cãa lu voru afá cã se apropie Ungarulu de Brasiova, se voru aduná din nou.

„Ve multiamescu,” cu aceste cuvinte judetiulu Weiss incheiá adunarea, „si nu me indoiescu, cã in cósulu primejdiei ve voiú gasi pe fie-care din voi la loculú seu.”

„Se traiésca judetiulu nostru Michailu Weiss, cã se ne conduca la isbênda si la slava!” Cu acestu strigatu de trufia se respira membrii adunarei.

Fie-care apucá încãtrotu 'lu chemá interesele s'ale, numai unulu dintre cinstitii jurati, unu omu micu de statu, cu faci'a mohorita de rosie si cu ochii esiti cáim tare din capu, se oprí diaintea scarei sfatului, si punêndu-si degetulu pe nasu, 'si díse in sine:

„Asia dá multu déca asiú poteá vorbí numai trei cuvinte cu Robel, cã se afia, ce a voitu se spuna despre turnulu judetiului.”

„Ce stái pe gânduri Timentare?” strigá unu omu mare câtu unu uriasu, care coborindu treptele sfatului, se oprisê lângá mititelulu nostru.

„Èn' m'am socotitu si eu despre unu lucru, d. le Tarapana.” replicá acel'a, pe care am auditu cã-lu numesce Timentaru, apoi adause in sine: „alta tréba n'am decãtu se-ti spunu eu tie gândurile mele.”

„Hai se merge nu la monetarie,” reluá Tarapana, „ori nu mai ai astadi nici o tréba in directori'a t'a.”

„Ba dá,” replicá Timentaru, „éta viu si eu.”

Cei doi n'aveáu se mérga departe, cã-ci monetari'a orasiului erá impotriva cu sfatulu.

Fie-care din ei se duse la tréba s'a, dar' Timentarulu nu se apucá de lucru, ci stete necurmatu pe gânduri.

„Este cu nepotintia de a-i vorbi lui Robel,” díse Tiémentariu dupa o indelungata cugetare, „dar' voiú cáutá se me apropie de acelu turnu. Lucrulu este cáim primejdiosu, dar' pentru a descoperi unu secretu alu judetiului si a deveni ast'feliu stapánu preste elu, potú se facu o încercare, fia câtú de primejdíosa. —

A dóu'a di nesocotitulu si nefericitulu Robel, desu de deminétia fú luátu de dorobantii orasiului, care cu armele trase si urmariti de cete dese de curiosi, compuse mai cu séma din femei si copti, in sunetulu lamentalu alu clopotului osênditorulu, 'lu dusera pe strad'a portii in josu, pe diaintea tîganiei, ér' de-acolo prin Blumena afara din orasiu. Aici alaiulu funebru coti spre drépt'a, unde este malulu furciloru, loculú de pierdiari de atunci si pâna mai de-unadile alu Brasiovlui.

Malulu furciloru forméza unu cornu spre sioséu'a ce duce spre tiér'a românesca. Inca prin anii siese-dieci ai acestui secolu, nisce stêlpi darimati de pétra zidita, aretáu remasfitele faimóseloru furci dela Brasiovu.

Pe tîmpurile de care vorbimu, aceste furci eráu intregi si bine tiênute, ér' pre lângá furci muí erá si róta, celu mai regulatu instrumentu de pierdiare, la care civilisatorii lumei de pe atunci aveáu recursu adese-ori.

Éta formul'a infioratóre, care se aplicá faci'a cu nefericitii, ce eráu destinati a expiá peccatele lora, pe acésta unélta infricosiatá: „Osênditu de a fi impletitu pe róta, unde i-se voru sdrobi mai antâiu fluerii petióreloru, apoi . . .”

Dar' ne oprimu, cã-ci n'avemu de gându a infiorá pre cetitori cu descrierea amenuntita a acelei procedari bárbare si revoltatóre.

Robel, dupa-cum seimá, erá agratiatu dela acésta executiune, elu nu aveá se móra pe róta, ci erá se fia ucisu cu lovitari de petrii, date de slugile caláului.

Pe alte tîmpuri si unu altu judetiu póte lar' fi agratiatu cu totul, dar' Weiss aveá vre-o causa personala, care 'lu indemnáse a pedepsi asiá de cruntu nenorocit'a pornire a acestui omu, care se creliuse unu momentu stapánu preste situatiune, pe bas'a unui secretu ce credeá a fi descoperitu si prin care socotiá cã va supune pe Weiss.

Dar' se insielase. — Judetiulu Brasiovlui nu se temuse pâna intru atât'a de Robel, încãtu se se fi crediutu indemnatu a-lu crutiá, pare iuse, cã se temuse diu destulu pentru a-lu pierde in primul momentu in care o potú face sub pretextulu sfintei justitii.

Vai de acelu omu, care avêndu puterea si arm'a justitiei in mâna, se servesce de dênsele, cum se serviá trufasiulu Weiss de ele.

Robel se încercase diu temnitia a se pune in relatiun cu aprigulu judetiu, sperându cã-i va succede a-lu influintiá in favórea s'a prin amenintiarile s'ale, dar' nu potuse face nimicu, cã-ci nimeni nu venise la elu, decãtu unu temnitieriu — surdo-matu.

Èr' deminétia, cându 'lu scósera in vederea lumei, de câte ori încereá a adresá cuvêntulu cátra cinev'a, tobosiarii si hornistii escortei s'ale, faceáu unu sgomotu atâtú de mare, încãtu nimeni nu poteá se-lu intieléga.

Robel se vedíu invinsu. Aretá o resignatiune démna de unu lucru mai maretiu, decum erá acel'a, pentru care trebuí se móra, si ast'feliu se supuse fatalului seu destinu.

Cu unu curagiu admirabilu percurse drumulu pâna la loculú de pierdiari. Ajunsu acolo i-se aretá unu parete de stânci diaintea carui'a aveá se se asiedie. Pâna a nu se postá acolo, voi se vorbésca cátra poporulu adunatu, dar' la unu semnu din partea lui Blues, care erá conducatoriulu executiunei, tobosiarii incepura din nou a bate tobele, asiá încãtu nimeni nu întielese nimicu din vorbele osênditului, care tacú in fine, vedíndu cã inzadaru se trudesce si fãcú semnu calfiloru de caláu se-si implinésca datori'a.

Dar' lucrulu nu mergeá asiá degraba, dupa-cum credeá elu. Sasii eráu ómeni regulati si tacticosi. Nu se implinísca inca tóte formele legale.

Bunic'a si nepotielulu.

(Urmare.)

Hans Blues, cá ajutoriu alu funogiului, nu aveá numai acele îndetoriiri la a căroru executare l'am insoçitu prin piatia, cându am vediutu cum mirosá carnea taiata de macelari, si cum cantaria jimbilele covrigariloru, ei erá insarcinatu cu functiuni si mai inalte, dintre care detori'a de a reprezentá puterea justiciara façia cu cei osënditi la mórte erá un'a dintre cele mai insemnate si erá la totu casulu cea mai seriósá functiune, ce a potutu exercitá vre-unu moritoriu.

Cá reprezentantu alu senatului Brasioveanu, Hans Blues, dupa-ce tacusera tobele, cu vóce patrundietóre, dete cetire sententiei de mórte, ce se redactáse in mare graba de siefulu seu funogiulu, apoi dupa-ce terminá cu acésta cetania lugubra, scotiëndu din busunariu unu betfioru, 'lu tiëndu in façia osënditului, apoi 'lu rupse in dóue si-lu aruncá la petiórele lui Robel.

„L'am ruptu si l'am aruncatu din societatea omenésca, totu asemenea precumu am ruptu si am aruncatu acestu betfioru,“ dişè elu apoi si incheiá: „caláiloru, faceti-ve detori'a!“

Slugile caláului, nisce pui de cióra, care de care mai negru si mai despoiatu, aruncându-se cu petrii, incepura a aruncá cu inversiunare in Robel.

Spre fericirea lui, chiar' cea de-ântáia aruncatura de pétra, lovindu-lu in tēmpl'a cea stānga, 'lu doborí la pamēntu si-i luá sēmțirile.

Preste puçinu expirá sub cele-alalte lovituri, dar' caláii nu incetara pâna-ce nu formasera o mōvila de petrii acolo, unde stáse bietulu si nefericitulu Robel.

Nu scimu, déca malulu furciloru, fostulu locu de perdiare din Brasiovu, este dela natura asiá de petrosu, ori déca in urm'a celoru multe executiuni de acésta natura a devenitu asiá, dar' este faptu, cá vegetatiunea nici pâna in dñu'a de astadi nu voiesce se progreseze in acelu locu din pricin'a desului petris'u cá care este acoperitu.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

— — — — — Omulu si duşmanii lui.

Omu-i nai'a de pre mare,
Vēntu-i sórtea ce Pa'mpinsu ;
Farulu celu din departare
E speranti'a... dulce visu !

Valurile suntu duşmanii
Ce 'ntru-o forma nesuescu
Se sdrobésca — colo! farulu
Si ici nai'a ce urescu !

G. SIMU.

Dar' ce ai? Ci cá eu nu-ti facu imputari pentru acést'a cheltuēla? E dreptu, cá ar' trebui se-ti facu, de óre-ce ai facutu mari spese; dar' sum asiá de fericita, incātu nici cá me mai potu cugetá la asiá cev'a!... Nu intru atât'a mai facutu fericita prin delicateti'a si atentiunea t'a, cátu mai vērtosu prin puterea acea imaginare, ce resulta din ele. Dar' tu inca totu plāngi? Ce ai, pentru D.-diu, spune-mi ce ai?

— Ace'a... cá m'au făcutu se platescu 60 de franci pentru nafram'a ascést'a!

La cuvintele acestea bunic'a s'a impiedecatu. Ce se faca acumu? Ar' fi fostu usioru a remáné la obiectulu acest'a si a díce copilulu cá nafram'a platesce 60 franci; dar' mai ántáiu, copilulu n'ar' fi crediutu-o acést'a, mai departe, acést'a ar' fi fostu o minciuna si in sfērsitu, ar' fi scapatu o ocaziune, carea de sine-si oferíá o invetiatura folositóre. Bunic'a s'a reafiatu indata si ast'felu vorbí nepotielulu seu:

— Sci ce invetiatura poti scóte din acést'a, miculu meu prietinu? Ace'a, cá copiiloru nu li-e iertatu se faca nici chiar' fapte bune, fāra a comunicá acést'a seu cu parintii seu cu consāngenii loru. Mie nu mi-ai potutu impartasi secretulu, de óre-ce in casulu acel'a s'ar' fi nimicitu incāntarea surprinderei, — dar' matusi'a t'a desiguru ar' fi mersu cu tine, si atunci nu te-ar' fi insielatu!

— Dar' óre pentru ce m'a insielatu acelu negutiatoriu uritosu?

— Oh! copilulu meu, pentru ace'a, pentru-cá déca suntu negutiatori onesti, cari pentru lumea ast'a nu ar' insielá pre nimenea, si cu cátu mai vērtosu nu pre copii, — suntu si de acei'a si inca multi, cari nu se rusnéza a traí din nescienti'a si neesperinti'a cumperatoriloru. — Déca ai fi fostu mai intieleptu... e dreptu, cá déca esci mai intieleptu, nu esci asiá placutu,... nu esci miculu meu Josifu, care déca inim'a i sioptesce cev'a, fāra amēnare indeplinesce. — In sfērsitu e bine asiá cum e; presentulu teu 'mi causéza o bucuria nespusa, ér' tñe 'ti intinde obiectu folositoriu de meditatiune. In viétia 'ti vei aduce adese-ori a minte de nafram'a cea de pēru de camila!...

Si Josifu vediëndu indestulirea bunicei s'ale s'a māngaiatu indata.

Intre acestea a trecutu tēmpu multu; bunic'a a imbetrānitu mai tare si nepotielulu a crescutu, dar' simpatí'a intre dēnsii a remasu ace'asi. Josifu a trecutu de 14 ani, si la etatea de 15 ani cea mai mare desfatare ce aveá erá, cá se petróca dominec'a sér'a cu bunica-s'a, si se asculte dela dēns'a, D.-diu scíe a cātea óra, istoriile cele vechi. Scaunulu celu vechiu obdusu cu catifea de Utrecht, e dreptu cá nu-i mai incapeá pre amēndoi; dar' nu stáu bunu pentru elu, cá din cându in cându nu va fi siediutu pre genunchii bunicei s'ale, si nu va fi primitu desmierdarile ei celea.

dulci, cu cari s'au fostu dedatu asiá de bine, inca din fraged'a etate a prunciei. Ei si acum traiáu cá si mai de multu, numai cetitulu de sér'a s'a schimbatu; Josifu iubiá tragediile lui Corneille cu insufletirea fantastá a etatei tineresci; si cei doi prieteni buni — cá-ci nu-i potu numi alt'felu — la s'óre sér'a dupa o cina gustuósa, lángha castanele ce se coceáu in focu, petreceáu cu frumósele viersuri ale lui Corneille, de óre-ce lui Josifu i placeá se le cetésca cu viersu inaltu si oratoricu. E probabilu, cá betrán'a femeia avéndu mai puçina idea despre literatura cá Josifu nu adorá intru atât'a figurile singuratice ale lui Corneille, cumu eráu: Horatiu, Cianna si Nicomede. — dar' adorá pre Josifu, si acést'a erá unu mare avantaju pentru Corneille.

Dupa vre-o câteva luni, demanét'ia la 7 óie, inainte de esrea din liceu, directorulu institutulu a chiamatu pre Josifu la sine, si l'a indrumatu se grabésca la bunica-s'a, care adi nópte a patimitu de friguri inflamátore.

Desperatu a alergatu tinerulu a-casa, si intéhindu-se cu mediculu ce tocmai esiá, a aflatu cá bunica-s'a patimesce in aprindere de plúmâni. Serman'a femeia, cu o dí mai inainte de ace'a, stându mai multu tēmpu in feréstra pre frigu si vēntu, pentru-cá se-si póta vedé nepotielulu, s'a recitu.

Morbulu nu e periculosu, — díceá mediculu, — usioru se póte vindeca; numai cátu morbós'a e de totu debila, organisatiunea ei e ruinata, si cine scie óre, etatea si debilitatea ei potevá suportá suferintiele

Si a avutu dreptu. In díu'a a nóu'a i-a fostu mai usioru, ér' in díu'a a diecea a moritu. — Díu'a si nópte a veghiatu Josifu la capetâiulu ei; -independieru i díceá bunica-s'a se se culce; cându 'lu invingéá somnulu, se aruncá in fotelulu celu vechiu, lángha cuptoriu, dormiá o óra si dupa ace'a éراسi luá loculu seu lángha patulu betrániei. Si lucru de miratu! Copilulu acést'a, alta-data de o natura vióie, inflacarata si câte-odata chiar' neastēperata a devenitu in tēmpulu ingrigirei liniscitu, prudentu si indemánatecu. Femei'a, ce ingrigiá de bunica in tēmpulu morbului seu, nu poteá laudá in deajunsu prevederea, indemánarea si paciēti'a nepotielului; cându trebuia se deá bunicei tea, de comunu elu tiēnéá tati'a si elu redicá pre braçiele s'ale capulu bunicei. In tēmpulu acést'a, bunici'a i aruncá câte o privire nespusu de lunga si frageda.

— Asiá bunici'a mea, mai multu, si mai multu, bea-o tóta, — i díceá elu in modu mustratoriu, de óre-ce câte odata nepotielulu o si mustrá, si schimbarea acést'a de roluri, cadeá nespusu de bine betrániei femeii, se sēntiá cá si-cându ar' fi copil'a nepotielului seu! Dar' nu preste multu s'a ruptu intre ei si acēsta relatiune dulce si ultima: bunici'a s'a dusu pre urm'a dulcei s'ale mama! In díu'a a diecea, precându Josifu dormitá lángha cuptoriu, au auditu unu glasu linu strigându-lu pre nume. — Fára veste a alergatu lángha patulu morbósei.

— Copilulu meu — díse morbós'a — cauta chei'a mesei mele de scrisu, e in laditi'a cea négra; descuie cu ea puiculu celu mai de desubtu si in drépt'a vei aflá o punga cu bani de argintu, — acesti'a suntu spesele inmortēntarei mele. . . . Chiamá indata pre vechiulu prietinu alu familiei nóstre F. . . . La acestea cuvinte, sermanulu copilu s'a incliatu spre patu, erumpēndu in plânsetu desperatu si resunatoriu.

Tacere, miculu meu Josifu, — díse bunici'a cu glasu blându si asediatu, — nu plânghé asiá de tare. Séu dóra ai crediutu, cá eu nu voi mori nici-odata? Sermanu copilu, ce dorere te-a cuprinsu! Oh, am avutu cauza se te iubescu — cá-ci tu ai o inima nespusu de buna! Dar' n'ai téma, copilulu meu, nu desperá asiá curēndu, aibi curagiu! — Si cu acestea strfise la sēnulu seu betránu si morindu, faci'a udata de lacrimi a nepotielului seu! Dar' acum si bunici'a fú invinsu de amar'a dorere a despartirei

— Bine-i, copilulu meu, bine-i! — continuá stringēndu-lu la sēnulu seu. — Plânghé. . . . bine faci. . . . pentru-cá ce pierdi acum, nu vei mai aflá nici-odata in viēti'a t'a! . . . Asiá, cum te-a iubit bunica-t'a, nici-odata nu te va mai iubi nimenea! Poti intēlni in calea vietiei simpatia profunda si sincera, — o recunoscú; dar' delicateti'a ace'a, care singura cu tine s'a ocupatu, cu tine si pentru tine a traitu. recunoscú-o tu ace'a, — mai aduci-ti a-minte de ea?

Cuvintele acestea au maritu numai desperarea lui Josifu.

— Oh! cátu de egoista sum eu — díse bunici'a vedēndu acést'a. — I-i causezu dorere in locu de a-lu mánghaiá. Asiá. . . . asiá copilulu meu, amēndu-lu avemu lipsa de multu curagiu. . . . lucruri serióse ne ascēpta! Si acumu dute. . . lasa-me puçinu singura, incordarea ne-a obositu; voiescu, pâna-ce numai voiú poté se-mi retiēnu liniscea. Te-am invetiatu se traiesci, acumu. . . . se te invetiú a mori!

Si in adevēru ultimele óre de curagiu, paciēntia si liniscire in voi'a lui Domnedieu, au fostu nisce esemple indemnatóre, esemple liniscite si tacute, intrerupte din tēmpu in tēmpu de câte unu cuvēntu mánghaitoriu. —

In díu'a urmatóre a moritu, dar' chiar' si in ór'a mortiei a fostu ângerulu aperatoriu a nepotielului seu. S'a ingrigitu de unu tutoru pre sém'a lui. Spre scopulu acést'a a alesu pre nanasiulu lui Josifu si l'a designatu de atare prin testamentu, bine sciindu, cá la acestu omu chiar' si dēns'a nu odata a aflatu sfaturi salutarie si sprigióna puternica. A sciutu bunici'a, cá oper'a inceputa de dēns'a, nimenea nu 'o va poté indepliní, cá si acestu omu nobilu si mare-inimosu.

Cu finea anului scolastecu, Josifu ér' a câscigatu premiú, dar' vedēndu-lu l'au napaditu lacrimile, pentru-cá nu-lu mai poté duce cá semnu de triumfu inaintea bunicei s'ale. in dorerea s'a amara l'a dusu la singurele remasítie pamentesci,

la mormentulu ei, a vorbitu câtra dâns'a blându, crediându intru sine firmu si sfântu, câ i-a auditu respunsulu. Cum se nu? cându dela dâns'a a invetiatu ace'a apropiare mângaitóre si dulce, cu mortii; ea l'a invetiatu câ mortii trebue priviti numai câ nisece fîntie ce s'au mutatu dela noi, dar' cu cari potemu vorbi, desî nu cu gur'a, celu puçinu prin mijlocirea inimei, — ea la invetiatu, câ parintii sei desî s'au mutatu departe, fórte departe, totusi suntu pururea cu elu, câ conducatori, sfatuitori si mângaitori. —

Têmpulu a trecut si Josifu a devenitu june, Josifu a devenitu barbatu, Josifu a devenitu avutu, Josifu a devenitu tata, Josifu a devenitu betrânu; dar' in mijloculu schimbariloru de etate positiune a pastratu câ pre o sfânta relique (môște) unu soçi petrecatoriu, unu amicu, care a cuprinsu totu-de-a-un'a primul locu in odai'a s'a de lucru, dela care in minutele grele ale vietiei, nu odata a cerutu sfatu, si acestu amicu a fostu scaunulu obdusu cu catifea galbena de Utrecht!...

Acést'a e istori'a bunicei si a nepotielului. Cuprinsu de frica amu scrisu partea ultima a ei, pentru-câ este storcatóre de lacrimi; dar' amu scrisu-o fiindu-câ suntu lacrimi, cari pentru ochi suntu intocmai asiá de folositoare cá plói'a pentru pamentu,... avendu in sine putere producătoare!

(Fine.)

(Ernest Legouvé.)

G. Simu.

Nevastutia cu pèru galbenu!...

Nevastutia cu pèru galbenu

Te-am visatu,

Câ esci la parinti a-casa si câ nu te-ai Maritatu.

Uitâ-ti deci, câ esci... ce esci

Pe unu minutu;

Si-mi intinde de pre busa-ti unu sublimu si caldu Sarutu!

Si de cumv'a va sêmti

Alu teu barbatu,

Câ mi-ai datu si mie 'n taina ôre-cându unu Sarutatu;

Nu minti, ci spune-i numai

C'a visatu,

Elu te-a crede. — Ce nu crede la femeia unu Barbatu?! ..

G. SIMU.

Catra violina.

Susu in cuiu arcu, violina,
Vai! de multu ve odichniti!...
Pe cându inim'a-mi suspina,
Voi s'o consolati nu sciti.

Hai! graiti mai, num'odata,
Sbóre tonulu vost sonor,
Câ s'auda cea ingrata,
Câ si voi plângeti de doru!

OCTAVIANU.

Matusi'a buna.

— Una icóna din viétia. —

Prelucrare libera, dupa Josefina Flach, de St. C. Z.—nulu.

(Urmare.)

Acestu claustru, câ si multe altele in têt-pulu mai târdîu, aflându-se necorespundietoriu „têmpului liberalu“ fû secuestratu si sierbi têt-pu mai indelungatu câ depositu de alimente pentru garnisonulu militariu mai de-aprópe. — Pentru prea marea departare inse se dovedî cu têt-pulu: câ acestu magazinu e necorespundietoriu; in locu nu se aflá omu, care se cumpere pe vecia, séu se inchirieze aceste edificii, prin urmare fusese parasite cu totulu... spre ruinare.

Chiar' si acumu se estindeá intre cas'a parochiala si intre beseric'a incungiurata de morminte vechi, o zidire lunga, aprópe decadiuta, care mai nainte erá in legatura prin coridoré crucisie cu cas'a lui Domnedieu; acum inse fiindu aprópe de a cadeá de sine, fusese derîmata. Ací au locutu cându-v'a sororile, si se mai afláu inca si acumu dóue rënduri de chiliutie înguste.

Ferestrele, cari in parte eráu inca provideute cu drugi de fieru, se deschideá spre cimiteriu, — se pareá câ-si-cumu locuitoarele acestoru chiliutie nu ar' fi trebuitu se piérdia dinaintea ochiloru cugetulu la presentia mortiei si la avisarea la vecinicia, nici in scurtulu têt-pu, in care se bucuráu de frumós'a lume a lui Domnedieu. Ochiu ferestreloru eráu sdroboti, tâncuial'a cu varu a partiloru erá cadiuta, usile lipsiáu cu totulu, si printre lespedile de pétra, cu cari erá poditu padimentulu si printre trepte cresceá érba. Ací siedeá adese-ori Elis'a si visá; cându apoi se inserá séu cându negur'a acoperiá cu unu vèlu de jumetate intunecatu, monumintele sepulcrali acoperite de muschiu, atunci i-se pareá copilei: câ vede nisece figuri imbracate in albu, cari figuri o chemáu la sine. Prin asemenea impresiuni se nascu in inim'a ei inca de têt-puriu dorulu de a duce si ea cându-v'a o viétia de abnegatiune intre murele unei manastiri. Si cându odata 'si esprimá acésta dorintia a s'a preotului, acestu patitu pastoriu sufletescu o invetiá, câ omulu nu numai in îngust'a chiliutia a unei manastiri, ci si in lume póte duce o viétia cuviósa si placuta lui Domnedieu, o viétia de abnegatiune de sine, si plina de dedicatiune pentru fericirea acelor'a, pre cari Domnedieu ni i-au incredintiatu nóne.

Luis'a erá aprópe de 12 ani, pre cându se nascu Silvi'a, cea mai t.nera nepóta a medicului. Ea aveá asiá de mare bucuria in sorora-s'a mai micutia, câ intr'o papusia mare.

Prin crescúnd'a bóla a mamei s'ale, jun'a copila erá avisata a impleni inca acumu mai multe detorintie casnice. La totu casulu inse nu ar' fi potutu invetiá nicairi mai bine implenirea acelor'a, dacátu din esemplulu acelei femei escelente, care intréga viétia s'a si-au petrecutu-o intru implenirea cu placere a detorintieloru s'ale.

Prelânga tôte siliintiele aprigi si neintrerupte a medicului, sanatatea soçiei nu se mai potea recâscigá.

Dómn'a Muntenescu nu se amagiá din inceptu nici asupr'a starei in care se aflá, nici asupr'a insemnatatiei privirei pline de grigia, ce aruncá adese-ori asupr'a-i soçiulu ei, atunci cându elu cugetá cá ea nu-lu observa.

Suferintiele sí-le suportá cu pacientia si supunere crestina; adese-ori se încercá a mângaiá pre soçiulu ei incoasolabilu. — „Suntu tôte inzadaru, amiculu meu,“ disè ea odata, precându acest'a i prescriá unu nou medicamentu: „nu ne mai rămâne alt'a, decâtu se ne supunemu cu rabdare vointiei providentiali. Pentru-ce se mai lungimu o lupta nimicu folositoare prin opunerea nóstra?“

— „O, nu vorbí asiá, scumpa Marta!“ se rogá mediculu. „Eu cu ajutoriulu lui D.-diu am scosu mai multe jertfe chiar' din ghiarele mortiei, au dóra poti tu crede, scump'a mea soçie, cá te voiú lasá asia de usioru, si nu voiú încercá totulu, pentru a luptá in contr'a suferintiei t'ale? Si-apoi multiemita Domnului, starea in care te afli, nu e asiá de periculósa precumu tí-se pare.“

— „Se nu ne mai amagimu in privinti'a acest'a! Singuru Domnedieu scie: cá câtu de amaru me apésa cugetulu, cá trebuie se me despartu de tine si de copilele mele. Pre tine te lasu singuru in acésta lume, Silvi'a e asiá de tinera, si Elisi'a pasesce chiar' acumu in etatea, in care ar' ave cea mai mare lipsa de mama, — o cine-mi va poteá suplení loculu la voi!...“

— „Marta! cuvintele t'ale 'mi sfasie inim'a! Cum voiú poté vietii fâra de tine, scump'a mea femeia? Din minutulu, de cându amu devenitu unulu alu altui'a, am sêmțitu cea mai mare fericire prin tine si prelânga tine, tu vei trai pentru a me fericí si mai incolo, si pentru a dá copileloru t'ale unu esemplu stralucitu in totu ce e bunu si frumosu.“

— „Cum va voi Domnedieu,“ replicá ea cu resemnatiune. —

Trecuse vér'a intréga fâra a aduce ameliorarea dorita a sanatatiei sdruncinate; poterile bolnavei slabiáu din ce in ce, si pre cându tómn'a se apropiá de sfârșitulu ei, singuru numai copilele si soçiulu ei eráu acei'a, cari se mai amagiáu asupr'a starei adeverate a bolnavei; celea dintâiu nu poteáu, cestu din urma nu voiá a-o întielege.

Precându dómn'a Muntenescu nu erá mai multu in stare a-si parasí patulu, bieteí Elise totu inca nu-i treceá prin visu staréa desperata a mamei s'ale, — copil'a erá asiá de tinera! Cá din instinctu sêmția totusi, cá e detorinti'a ei, a crutiá pre suferitoria de ori-ce neplaceri si conturbare. —

Intr'o séra doctorulu Muntenescu fú chematu fórte târdiu la unu pacientu, care locuia in departare. Micuti'a Silvia dormia de multu in linisce, Elisi'a inse ocupata cu cev'a lucru de mâna, stateá in chili'a laterala, gat'a spre a impleni ori-si-ce dorintia a maicei s'ale.

— „Eliso!“ strigá dómn'a Muntenescu, cu o vóce de totulu slabita, si la momentu copil'a se aflá lângá patulu maicei s'ale.

„Siedi aprópe de mine, scump'a mea copila!“ continuá bolnav'a, „am se vorbescu mai indelungatu si seriosu cu tine. Asculta cu luare a-minte vorbele maicei t'ale, Eliso!“

— „Vorbescue iubita mama; unu singuru cuvântu din cele ce-mi vei spune, nu voiú uitá nici-cându.“

— „Bun'a mea copila... tu vedi cá de unu tēmpu indelungatu mi s'a sdruncinatú sanatatea, poterile me parasescu din dí in dí, si ar' trebui se fimu mai multu cá orbi, déca ne-amu mai poté amagi, cá acésta stare trebuie se se sfârșiesca câtu mai curēndu.“

„Mama! pentru ce te muncesci cu atari cugete doreróse si infricosiate? pre cându acestea suntu fâra de nici o basa! Numai chiar' astadi deminétia 'mi disese tat'a, cá are cea mai buna sperare de-a te vedé pre deplinu reinsanatosiata,“ o intrerupse copil'a plina de spaima.

— „Tatalu teu speréza asiá, fiindu-cá 'mi doresce reinsanatosiarea, — noi cu totii speramu, cá se ni se implinésca dorintiele. Cátu de fericita asiu fi, si cumu asiu multiamí lui Domnedieu, déca asiu aveá parte a mai poteá rămâne între voi, si mi-asiu poté cresce insu-mi pre copilele mele. Dar' eu sum convinsa: cumcá ór'a vietiei mele va suná preste scurtu tēmpu pentru ultim'a óra, si de ace'a, înainte de a-mi închide pentru totu-de-a-un'a ochii, dorescu a-ti dá unele povetie. Tu, Eliso, sapati afundu in inima cuvintele mamei t'ale murinde.“

— „Mama, iubita, buna mama!“ strigá copil'a cu faci'a scaldata in lacrimi.“ —

— „Nu plânge, Eliso, asculta-me in linisce!“ o admoniá bolnav'a. „De câteva díle am doritu ór'a, in care se ne aflamu singure, si tatalu teu se nu ne póta surprinde. Se ne folosimu acumu de tēmpulu doritu. Eliso! tu ai fostu in tóta vietia t'a o copila buna, — rămâni si de aci incolo cu fric'a lui Domnedieu si virtúosa, cá-ci atunci darulu lui Domnedieu te va adumbri totu-de-a-un'a. — Tatalu teu va sêmțí cu amaru lips'a mea, — tu i cunosci obiceiurile. Dú lucrurile casei in linisce, precumu am facutu eu, de acésta va aveá cea mai mare trebuintia; silesce-te a me suplíni asiá de bine încátu numai vei poteá. Voiesci tu acésta, Eliso?“

— „Mama... eu... me voiú încercá!“ respunse fiic'a inecata de plânsu.

— „Eu sciu prea bine, cá tu, desi sarcin'a ce o íái asupr'a-ti in gingasi'a t'a etate e de totulu grea, — 'ti vei implini cu scumpetate promisiunea ce 'mi-ai facutu. A te ingrigí de tatalu teu, e detorintia sânta de copilu, Eliso! — Si acumu maica-t'a ar' mai indreptá inca o rogare catra tine.“

Cu mare greutate se aredicá bolnav'a si aretá cu mân'a uscata spre Silvi'a, a cărei'a léganu se aflá lângá patulu maicei s'ale. Mândr'a copila surideá in somnulu seu. — „Pe Silvi'a o lasu inderetu fâra nici unu ajutoriu; ea inca nu 'scete cuprînde

cu mintea, că ce pierde prin mórtea mea: vréi se-i suplínesci locul de mama?"

Elis'a cãdiu în genunchi. — „Voiescu," resunã incetu dar' cu resolutiune de pre buzele-i tremuratóre. „Nimicu nu-mi va fi în intrég'a mea viétia prea greu, prin ce voiú poté asecurã fericirea sororei."

— „Ti multiamescu copil'a mea. Prin promisiunea t'a mi-ai liniscitu inim'a, Domnedieu se te binecuvinteze! Ér' eu colo susu me voiú rogã pentru voi," siopti cu o vóce, care abiã se mai poté întielege, ér' mân'a-i amortíta o puse pe capulu fetei s'ale, binecuvântându-o. —

În scurtu tẽmpu dupa acést'a, pre cându cadeãu de pre arbori celea din urma frundie repausã dóm'n'a Muntenescu, chiar' asiã de linu, precumu a traítu.

Dorerea acést'a mare, sagetã pentru prim'a óra, inim'a Elisei, inca înainte de-a fi ea de 17 ani.

Dupa-cẽ scosese din casa sicriúlu, care cuprindeã în sine remasítiele maicei s'ale, i-se pareã bieteí fete: cá-si-cum lumea si tóte ce suntu în ea, s'ar' fi sfãrsítu cu totul.

Lumea inse fãra de a consẽmti cu dorerea copilei, 'si urmã cursulu în tóta liniscea, preste locul, pre care statea odinióra repostat'a, se sbateãu fãra întârdiare undele vietiei.

În cas'a în care cu puçinu mai nainte se aflã atãt'a fericire, domniã acumu o gele profunda. Numai Silvi'a, care se învetiãse a întrebã necurmatu de maica-s'a, mai înviosã acéstã casa din cându în cându prin rísetulu ei voiosu — copilarescu, si prin vorbirea-i nevinovata, I fũ de totul greu bieteí Elise, a face cá se întieléga copilit'a, cà nu-i este iertatu a pune asemenea întrebari tatalui ei. Acest'a dela minutulu, de cându închisese ochii iubitei s'ale soçii, remase liniscitu si tacutu; — se pareã cà vios'a-i de mai nainte l'a parasitu cu totul si pentru totu-de-a-un'a, chiar' si micutiulu ângerasiu, favorit'a inimei s'ale, numai din cându în cându erã în stare a vrãgi asiã dîcũdu câte unu surisu dela tatalu ei intristatu.

Elis'a se siliã din respoteri a duce si mai incolo economi'a casei, chiar' asiã precumu o dusesese maica-s'a; ea se încercã a-si impleni cu scumpetate promisiunea ce a facutu-o reposatei.

D-siór'a Bunescu si d-n'a Selbatescu i oferiãu tóta iubirea si amicitia loru copilei fãra de esperintia, si o ajutãu cu sfatu si în faptu. Pre lãnga tóte acestea, sarcin'a neobícínuita apesã greu intru inceputu umerii gingasi a copilei, pâna ce tẽmpulu si indatinarea o facurã incetulu cu incetulu mai puçinu sãmîtóre.

Fie-care privire iubitóre, fie-care cuvẽntu de recunoscintia a tatalui ei, versã o nóua viétia de incuragiare în poterile scadiẽnde ale ficeí.

Pre sor'a cea mica se siliã a-o cresce chiar' asiã precumu fusese ea crescuta. Ea erã conscia de gréu'a responsabilitate, care i impuneã detorintia de a cresce o copila, pre cându ea ins'asi erã asiã dîcũdu numai copila. Adese-ori între sîróie

de lacrimi fierbinti rogã pre bunulu D.-dieu, cà dimpreuna cu maica-s'a reposata, se-i steã intru ajutoriu, pentru cà se-si póta pre deplinu îndeplini detorintia.

Silvi'a erã o copila fórte talentata, chiar' asiã de placuta pre câtu de frumoasa. Si chiar' dragalasã ei, erã o piedeca pentru creșterea ei. Déca soru-s'a o muștrã pentru o necuviintia copilarésca, micuti'a 'si infasiurã braçiele prelãnga gũtulu ei, si-i astupã gur'a cu sarutele s'ale, séu o desarmã prin ace'a, cà 'si faceã ea ins'asi muștrari serióse, cari erãu asiã de comice încãtu soror'a-i mai betrãna numai poté remãné seriósa. Apoi si altcum Silvi'a faceã adeseori nisce observatiuni fórte nimerite, si de o natura multu mai matura decãtu se poté asceptã dela o copila în o etate asiã de fragedã cá a ei. — Cându o întrebã odata Elis'a, cà cum se potu nasce atari cugete în caputiulu ei? i respunse cu tóta seriositatea: „Sora Elisa, capulu meu e micu, dar' în elu se afla multa întieptiune." Si-apoi acel'a, la care priviã cu atãt'a incredere cu ochii ei cerulii, ar' poté cá se se mãnie pre ea? Între acestea ea cresceã si se desvoltã atãtu trupesce câtu si sufletesce sub îngrigirea neobosita a Elisei; silinti'a sororei s'ale o respateã prin o iubire calda aprópe copilarésca.

Silvi'a erã cãm de 6 ani, precãndu în sãnulu familiei se întẽmplase cev'a ce trebuia se aiba o înrîurire hotaritóre si deosebita asupr'a viitoriului copilei.

Doctorulu Muntenescu primã dela soru-s'a mai mare o epistola, de contiẽnutulu: cumcã ea se afla de prezentu în unu locu de scalda, care e în departare de-abia o dí dela elu, si cumcã s'a hotarítu, cà indata ce-si va fini cur'a, va cercetã pre câteva díle pre fratele ei.

Dóm'n'a Mândrescu erã cu multu mai în etate decãtu fratele ei. Inca de multu se maritãse dupa fabricantele Mândrescu, care si atunci se aflã în impregiurari materiali favoritóre, în decursulu tẽmpului inse, prin diligintia si harnicã neobosita, 'si cãscigase o avere fórte însemnata. Dupa mórtea lui, uniculu fiu luã asupr'a-si manipularea estinsului comerciú, alte dóue fete erãu maritate, si femeia prevedietóre si întielépta, pre lãnga tóte, séu pentru-cã chiaru cà se iubiãu nespusu de tare cu norora-s'a, nu aflã cu cale cá se mai locúesca cu copii sei în un'a si ace'asi casa, în care nu mai erã mai multu stapãna cu copii ei.

Ea se mutã de aici în unu orasiú mai mare; ea erã bogata si de nime atẽrnatóre, luã parte vióia la tóte aparitiuni de arta si sciintia, si iubiã societatea mai mare. Tẽmpulu bunu alu anului si-lu petreceã pre la copii séu în caletorii.

Tẽmpu îndelungatu nu poté se ierte fratelui seu, cà în contr'a sfatului primitu dela ea, s'a asiediatu în acelu orasielu neînsemnatu, si prin casatori'a s'a, s'a legatu cu totul de elu. Pre lãnga tóte acestea inse, comunicatiunea în scrisu între frate si sora nu au incetatu de locu, si cându se nascuse Silvi'a, dóm'n'a Mândrescu primise cu multa

bucuria loculu de nanasia; si de-atunci încóce nu lipsise in totu anul a trimate micutiei botezate, frumóse si pretióse daruri. — Acumu inse dómn'a Mândrescu nu crutiá caletori'a impreunata cu incungiuru strapaticu, spre a-si revedé pre fratele ei.

In tîmpulu, pre cându mediculu Muntenescu asceptá cu nerabdare sosirea sororei s'ale, si micuti'a Silvia, plina de neastîmperu a scî, cá cum va prospiciá matusia-s'a cea inca necunoscuta, serman'a Elisa, erá intr'o grigia deprimátore cu privire la óspele asceptatu. Parintii ei vorbise adese despre referintiele stralucite materiala a matusiei Mândrescu, ea se temeá, cá cas'a simpla a tatalui ei, má totulu ce póte imbiá acestu orasielu nu va multiamí pre depliuu pre dam'a resfatata.

Si pre cându 'si respicáse inaintea tatalui ei acésta a ei ingrigire, acest'a intru inceputu nu o pricepeá de locu; dupa ace'a i respunse pre scurtu: „Iubita copila, sororei mele, Mândrescu i suntu cunoscute referintiele mele, ea nu va dori mai multu decátu ce'a ce cu buna inima i potemu impliní.“

Dómn'a Selbatescu inse ascultá cu mare bunavointia ingrigirile Elisei; cu ajutoriulu ei se pregatí chili'a pentru óspe, prevediéndu-o cu multe feliiuri de lucruri micutie comóde, cari suntu de lipsa unei dame culte, la cari inse Elis'a, pre lînga tóta a s'a bunavointia, nici cá poteá cugetá.

Óra temuta se apropiá din ce in ce, in urma o careta mare de caletori se apropiá si statú inaintea casei D-rului. Cestu din urma alergá cu neastîmperu preste treptele casei, ajutá cu mare grigia unei dame mai betrâne a se poté scobóri din careta, si amédoi se imbraçiosiaru cu multa iubire.

Iubirea fratîniloru nu s'au invecchitu de locu nici dupa despartîrea de ani indelungati.

Elis'a, tienéndu pre sora-s'a Silvi'a de mâna, stateá intru ace'a cu modestia la o parte. La sfauirea dómnei Selbatescu, micuti'a copila erá imbracata in vestmintele primite cá daru mai in urma dela matusi'a si totu-odata si nanasi'a ei.

„Acestea suntu asiádara copilele t'ale, iubite Ludovicu?“ intrebá acumu dómn'a Mândrescu, privindu cu o cántaura fugitiva spre Elis'a, pre cându privirea ei plina de admiratiune se asiediá cá pironita asupr'a Silviei, a càrei'a façia iubita, incungiurata de unu pèru blondu cretiu, si imbracata in vestmîntulu elegantu, o aretáu multu mai incântátore cá de comunu.

„Asiá e, iubita sora, Elis'a e copil'a mea cea mai mare, — maicuti'a grigitóre a casei, — si Silvi'a e fin'a t'a din botezu,“ esplicá fratele ei.

Cu afabilitate, dar' cu óre-si-care recéla sarutá dómn'a Mândrescu fruntea Elisei; pre frumós'a Silvia inse o strînse cu multa caldura in braçiele s'ale.

Eu si nepotielele mele ne vomu face in curéndu cunoscute un'a cu alt'a, disè ea, fâra de-a lasá din mâna mânu'a Silviei.

Sér'a se culcáse matusi'a cárm de timpuriu; ea erá ostenita de caletoria. Prin acésta câscigá Elis'a tîmpu de o óra, ce'a ce i crá fórté bine venitu. Voi'a matusiei erá, cá se petreca dóue díle la némurile s'ale, — dóue díle pline de grigia si anxietate pentru Elis'a. — Cu câtu doru oftá Elis'a, cá se tréca odata si acestu tîmpu. — Spre norocirea ei, dómn'a Selbatescu i puse la dispositiune pre servitóri'a s'a propria, pre o fêta destoinica; altcumu i erá preste potintia a se ajutá pre sine.

In demanéti'a urmatóre se presentá matusi'a Mândrescu cu mânilé pline de presente la més'a de dejunu. — Ea acoperiá asiá dîcîndu pre nepótele s'ale cu presentele aduse, pre cari Elis'a le considerá cu multu mai pretióse pentru sine si starea presenta a familiei: pre cându Silvi'a erá incântata de ele, si nu aflá cuvinte pentru a-si poté esprimá bucuri'a nemarginita.

In decursulu dílei, iubirea matusiei, intimitatea preste mesura, fâcú se dispara neindrasné'a Elisei. Chiar' si prândiulu, care i facuse finei económe de casa atâtea ingrigiri, se sfêrsí in pace. — Dupa prândiu, matusi'a Mândrescu se retrasè in chili'a s'a, unde dormí cá de obicei.

Doctorulu se duse la unu pacientu alu seu, ér' Elis'a, dupa-ce puse in ordine celea ale casei, luá lucrulu ei de mâna si asceptá trezîrea din somnu a matusiei s'ale. Acésta matusia! Cátu de puçiuu semêná ea cu chipulu imaginatu mai nainte de cátra Elis'a! Tóte i-au convenitu, cu tóte au fostu multiamita, se pareá cá nici nu baga séma de celea ce se petreceá in giuru-i! Intr'adeveru, cá copil'a nu aveá de ce se se sfîseca inaintea ei.

Unele neghiobíi ale servitórei, facute sub decursulu prândiului, o atinsérá dorerosu pre jun'a económa de casa, precându matusi'a Mândrescu nici cá le bagase in séma. — Si pre câtu de simpla i erá portarea, chiar' asiá de simpla i erá si infaçisiera esterióra.

Serman'a Elisa! ea inca nu sciá atunci, cá chiar' o atare portare la parere frîseca, nesilita si fina nu se póte câscigá de cátu numai priu o atingere dílnica de lungi ani cu partea cea mai alésa a societatiei; chiar' si toalet'a simpla a matusiei corespondeá intru tóte cu cele mai rigoróse pretensiuni ale bunului gustu, desí simpl'a copila nu erá in stare a apretiu valórea acelei'a.

A dóu'a dí dupa amédi, dómn'a Mândrescu cercetá pre fratele seu in cabinetulu de studii. — „Ludovice,“ incepù ea, „eu am de a-ti iudreptá o rogare, care e asiá de mare, iucátu nu me incumetu a ti-o esprimá.“

„Intr'adeveru, buna sora? Am eu óre de a dispune de asiá lucruri pretióse? Si-apoi de cându te-ai potutu face asiá de timida? Améndóue acestea impregiarari me frapéza,“ o asecurá Muntenescu intr'unu tonu pliuu de viosfe, care de tîmpu indelungatu nu-lu mai aretáse nimenui'a. „Déca voiú fi in stare a-ti poté implení doriuti'a, 'ti promitu serbatoresce cá o voiú face. — La tóta intêmplarea inse te rogu si eu cá se mi-o faci cunoscuta, — nimicu pre lume nu me mai póte surprinde.“

„Bine dara! Óre tu te-ai poté cumv'a otari, cá se-mi concredi mie pre câtiv'a ani numai, pre fiic'a t'a cea mai tinera?“

Doctorulu se scolà cá galvanisatu si plinn de mirare. „Pe Silvi'a se o departezu de mine? intr'adeveru cá spre asiá cev'a n'am fostu pregatitu... iubita sora...“

„O nu respunde indata, Ludovicu!“ 'lu intrerupse dómn'a Mândrescu. „Cugeta-te scriosu si in linisce asupr'a propunerii mele, eu numai mâne asceptu dela tine respunsulu. Déca cumv'a te vei invoí cum eu prea tare credu, atunci nu o se plecu indata mâne, ci voiu remâneá inca un'a séu dóue díle pentru a poté lúá pre copiliti'a cu mine. Vedi numai iubite frate, Silvi'a promite a deveni cu tēmpulu o frumsetia; dar' inca si mai multu de cátu acést'a: ea este si acumu o fiintia de totulu incântatú. Pre lānga acést'a se pare a avé multu spiritú si unu talentu in tóta privinti'a uimitoriu. Si-apoi, scumpulu meu frate, ar' fi intr'adeveru unu pecatu, o paguba mare, cá insusírile atātu de multu promitiátóre se le lasamu a se inabusí intr'unu locu asiá de neinsemnatu, si pre lānga o crescere asiá de defectuósa. — Pentru cultivarea mai incolo a Elisei, nu mai potemu face absolutu nimicu, e prea târdú; si-apoi ea nu va fi nici-cādu in stare a poté duce o rola stralucita in lume. Silvi'a mi-a cadiutu troncu la inima, o iubescu preste mesura. Eu asiú cresce pre acést'a dragalasia copila, chiar' asiá, cá-si-cum mi-ar' fi propri'a mea feta, si tu scíi prea bine, cá mijlócele pentru asiá cev'a nu-mi lipsescu

Dómn'a Mândrescu aveá totu dreptulu, acést'a trebuí se o pricépa si fratele ei. Cá unu parinte bunu, nu-i erá iertatu a despretiú avantajiele ce i-se puneáu in prospectu pentru viitoriulu scumpei s'ale copile. O a dóu'a ocaziune de a-si poté educá copil'a in asiá modu, nu poteá avé sperare, cá i-se va mai poteá dá in viétia, — si póte cá cu tēmpulu, copil'a i-ar' fi potutu face grele si amare imputari, déca nu ar' fi primitu binevoitórea imbiare a sororei s'ale. Elu inca hesitá, — dar' de jumetate erá de totulu invinsu.

„Iubita sora,“ díse elu in urma, „eu nu potu desconsiderá marele avantajia, care bunatatea t'a le pune in prospectu ficei mele, si plinu de bucurie ti-asíu incredintiá pe Silvi'a ingrigirei t'ale, dar' trebue se cercu si parerea Elisei, cá-ci ei i-au incredintiatu neuitat'a mea sočia crescerea Silviei. Inca astadi voiu vorbí cu ea despre lucrulu acést'a, si voiu cercá, déca 'ti va implení si ea dorinti'a, si déca va voi a se despartí de sora-s'a?“

„Mai bine me lasa pe mine, frate. Eu posesíu multa cunoscentia de ómeni, si-ar' trebú se me insielu cu totulu, déca Elis'a chiar' si numai din iubire cátra sora-s'a nu mi-ar' implení dorinti'a.“

Dómn'a Mândrescu a judecatu fórté bine pe nepóta-s'a. Dama multu âmblata in lume, se precepeá de minune a pune in vibrare cele mai delicate strune ale inimei fetitiei dela tíera. — Cu priceperea ei simpla dar' sanetósa, intíelese indata Elis'a, cá crescerea desí fórté buna, dar'

la parere de totulu simpla ce primise ea, ar' fi cu totulu nesatisfacátóre pentru sor'a ei cea de totulu talentata si dragalasia.

Si-apoi matusi'a Mândrescu voíá a luá la sine pre micuti'a fina si nepóta, fára de-a cugetá la spelese ce i voru cresce prin acést'a.

Avantagiele imbiate nu se poteáu ajunge de cátu in unu orasiu mare, — si-apoi cine s'ar' fi incumetatu a rapí acele avantagie dela Silvi'a?

Matusi'a intíelese indata, cá prin acést'a atātu tatalu cátu si sor'a aducu o mare jertfa; dar' dupa-ce odata se hotaríse parintele, Elis'a nu-i pusese cev'a piedeca, — cá-ci ea nu erá de locu egoista.

Cum poteá ea resturná dovedile aduse? Ea sēntiá profundu, cumcá de-odata cu Silvi'a, se va departá totu-odata ori-ce bucuria a vietiei s'ale, si asiá plina de amaratiuni nu indrasniá a-si esprimá temerile s'ale fundate, cá óre sora-s'a, pre lānga o atare crescere stralucita, se va aflá cându-v'a multiamita cu viéti'a din cas'a tacuta a parintiloru si din orasielulu de totulu simplu.

Matusi'a invinse pre deplinu; — ea mai remase inca câteva díle pentru a poté luá indata cu sine si pe Silvi'a.

Micuti'a se alipise cu dragu de matusia-s'a, care i promiteá munti de auru

Versāndu lacremi fierbinte se despartí de tatalu seu si de sora-s'a, dar' acele lacremi se uscara indata in urn'a varielorú impresiuni ce primiá sufletulu copilitiei.

Elis'a inse, serman'a Elisa, se sēntiá nespusu de singurateca, de cându pasii usiori si viersulu sonoru alu Silviei nu mai inviosíá cas'a. Lacremi multe si fierbinte i udáu perin'a de sub capu in noptile petrecute fára de somnu. Darurile bogate, primite dela matusia-s'a, i eráu aprópe urite.

Se intíelege de sine, cá dómn'a Mândrescu le primise: cá in vér'a urmatóre va aduce pre Silvi'a pre câteva septemáni la cas'a parintiesca. O érna si o primavéra í-i despartíu inse de acelu tēmpu.

Cine se póte dara mirá, déca inim'a singuratica si setósa de iubire a Elisei, se deschisé plina de multiamire pentru a primí simpatí'a si iubirea altor'a?

Adolfu Selbatescu, tovaresiulu si soçíulu de copilarie alu ei, care de câtiv'a ani se aflá la universitate cá medicinistu, 'si petreceá pre atunci tēmpulu lungu alu vacatiunei de tómn'a la maica-s'a. Acést'a cercetá negenatu in tóta díu'a, cas'a dlui Muntenescu. Inainte de-a se departá din orasielu, elu cerú mân'a Elisei, sí-si jurara credinçia pentru vecia. A se vedé iubita erá pentru biat'a copila cev'a nou si dulce!...

June! parecú nu i-se pusese nici o piedeca. Atātu dómn'a Selbatescu cátu si tatalu Elisei nu aveáu nimicu in contr'a sēntiemintelorú copiiloru. Cea de-ântáiu iubiá inca de multu pe fidantiat'a fiului ei, cá-si-cum i-ar' fi fostu propri'a s'a copila, si mediculu nu doriá cev'a stare stralucita ci numai o modestia mântuita de lipsele si ingrigirele dílnice pentru fiic'a lui.

Adolfu nu erá cu multu mai de dfile cá Elis'a, si trebuiaú se tréca inca ani pâna se fia in stare de a-o face fericita. Elis'a credea, cá barbatului, pre care 'lu iubiá mai pre susu de câtu pre sine ins'asi, nu-i póte impleni mai bine voi'a si a-i aretá mai frumosu credinti'a decâtu prin ace'a: cá sub conducerea preotului Bunescu se siliá din tóte poterile a-si nobilitá sufletulu si sémziemintele. Totu ce-si poteá insusi frumosu si bunu, priviá cá este unu presentu pentru iubitul ei, cáru'i'a voiá a-si incredintiá intrég'a ei fiintia, si care trebuiaú se primésca cu tēmpulu nu numai virtutile ei si scaderile ei; si pentru ace'a se trudeá a desradaciná pre cesteá din urma din inim'a s'a.

Elis'a 'si petreceá tēmpulu cu afacerile casnice, cu studiile s'ale si cu corespondintiele ce le intretieneá cu logodniculu si cu sorora-s'a, si, preste acceptarea s'a, érn'a multu temuta se strecurá cá pre nesēmťite.

Trecuse si primavér'a, si in véra venise Silvi'a, dar' numai pre scurtu tēmpu. — Ce bucuria pentru Elis'a si pentru tatalu ei! Ce fericita erá Silvi'a ins'asi!

Matusi'a Mándrescu si-a tiēnutu cavēntulu: Silvi'a traia in cas'a ei cá-si-cumu ar' fi fostu propri'a ei copila. Ea primiá instruire escelenta in tóte ramurile scientiei si faceá inaintari stralucite. Desvoltarea ei fisica inaintá pasiu de pasiu cu cultur'a ei spirituala, si pre lângá acést'a tragerea de inima cátra tata si sora erá nestramutata. — Cu acést'a ocaziune Elisei i venise multu mai usioru despartirea sororei s'ale, acést'a éra trebui se revina in vér'a viitoare, si-apoi tómn'a pre cându acceptá pre fidantiatul ei, se apropiá.

Asia trecura ani dupa ani. Elis'a in vieti'a s'a monotóna si liniscita nu mai socoteá tēmpulu, decâtu numai dupa visitele facute mamei s'ale de cátra logodniculu ei, precum si dupa petrecerea in cas'a parintiésca a Silviei, care cresceá si se desvoltá cu repediune.

Adolfu portá acumu numele de Dr. Selbatescu; — elu sustiēnu si trecu cu onóre preste tóte rigorósele, si acum ajunsese la resolvarea grelei intrerbari, cá unde se se asiedie pentru viitoriu?

Si pre cându vorbiá cu maica-s'a si cu logodnic'a despre acestu lucru, ambele cesteá din urma afláu de unu ce fórte firescu, cá elu se remâna in locul natalu, si se practizeze su conducerea d-rului Muntescu.

Junele aveá inse cu totul alte priviri. „Cum!“ esclamá elu, „eu se me ingropu de viu si cu voi'a in unu atare cuibuletii, in care nici uniculu medicu nu-si póte câscigá subsistenti'a s'a precaria? Óre pe viitoriu se urmarescu numai din departare progresele scientiei, si se rupe ori-si-ce legatura cu ace'a, ce dupa privirile mele singura e in stare a dá valóre vietiei? Chiar' mediculu e ace'l'a, care are mai multa si mai mare lipsa de esperientiele proprii ale s'ale!

(Finea va urmá.)

DIVERSE.

Cronica. — Gimnasiu romanu in Aradu.

Consistoriulu plenariu alu Eparchiei Aradului in siedinti'a din 22 Novembre a hotaritu, cá intru amentirea iubileului de 40 ani a domnirii M. S. Imperatului-Rege alu Austro-Ungariei Franciscu Iosifu I, ce cade pe díu'a de 2 Decembre n. a. c. se intemeieze unu fondu numitu „*Fondulu Franciscu Iosefinu pentru infientiarea unui gimnasiu romanu gr. or. diecesanu in Aradu.*“

Carmen Sylva, regin'a României, a fostu laureata de Academi'a francesca primindu unu frumosu premiu

Ministeriulu Romaniei s'au constituitu ast'feliiu: *Teodoru Rosetti*, presiedinte alu consiliului, ministru fára portofoliu; *G. Vernescu*, ministru de justitiei; *P. Carpu*, ministru de esterne; *Pvincipele Al. Stirbei*, ministru de interne; *Generalu G. Manu*, ministru de resboiu; *Menelaus Ghermani*, minist. de finantie; *Al. Lahovari*, ministru alu domeniiloru; *T. L. Maiorescu*, ministru alu culteloru si instructiunei publice; *Al. Marghilomanu*, ministru alu lucrariloru publice.

Societatea Petru Maioru — a tinerimei universitare din Budapest'a — s'a constituitu pe anulu acést'a ast'feliiu: vice-presiedinte: dlu Têrfalóga, stud. jur.; secretariu: G. Bogdanu, stud. filos.; notari: G. Morariu, st. med. si R. Polis st. jur.; bibliotecariu: I. Onciu, st. techn.; cassariu: I. Craciunelu stud. jur.; economu I. Curitia st. filos.; redactoru alu fôiei societatiei: Virgilu Onitiu, st. filos.; colaboratori: Em. Popescu st. filos., George Bogoeviciu st. juristu. In comisiunea literara: Craciunelu, Bogdanu, Morariu, Popescu, Blag'a, Curitia

Dlu Dr. Ioann Farcasiu, fiulu v-protopop. gr. c. din Secu. in 7. 8 si 10 l. tr. a facutu censur'a advocatuala la tabl'a reg. din Têrgu-Muresului cu succesu stralucitu. Cancelari'a advocatuala si-o va deschide in Desiu. In cercurile române dlu avocatulu este dejá de multu cunoscutu cá unu tineru românú fórte talentatu si cu caracteru firmu. — I-i dorimu succesu bunu in nóu'a cariera!

Dora d'Istria. Distins'a literata, contes'a Dora d'Istria, recte princes'a Ghic'a maritata Koltzoff-Massalski a incetatu din vietiá in arm'a unui atacu de apoplexie la Florenti'a. Princes'a Elea'a Ghic'a s'a nascutu la Bucuresci in anulu 1-28, Ianuarie 22. Tatalu ei a fostu principele Mihailu Ghic'a. Ea si-a facutu unu nume celebru in literatur'a universalá prin scrierile ei pline de spiritu, publicate parte in limb'a italiana, parte in cea francesca. Obiectulu scrieriloru ei au fostu cu predilectiune starile sociale ale popóreloru orientale, romanice si germane, pe care ea le-a cunoscutu din temeiu din caletoriele s'ale indelungate. Pseudonimulu Dora d'Istria a ascunsu pe un'a dintre cele mai nobile fiice ale poporului românesc, si pierderea ei este unu evenimentu dorerosu pentru noi toti.

Ducele Max Joseph de Bavaria, tatalu M. S. Imperatesei-Regine a Austro-Ungariei, a repausatu in 15 Novembre la München in etate 80 ani.

Armatele Europei. Germania in tîmpu de resboiu, afara de glotasi, pôte pune in petiôre o armata de 1,035,955, Franci'a are 3,753,000 soldati, Rusi'a 3 milióne, Itali'a preste 1 milionu. In anulu 1867 statele Europei eráu datóre numai 66 miliarde franci; in 1870 se urcà la 77 miliarde, ér' la 1887 la 117 miliarde. Pentru armata cheltuesce Rusi'a 928 milióne, Franci'a 859, Engliter'a 740, Germani'a 540, Itali'a 343, Austri'a 342, Spani'a 200, Turci'a 200, Oland'a 70, Belgi'a 46, Portugali'a 39, Svedi'a 35, Români'a 29 si Greci'a 23 milióne.

Scrisori din Români'a.

Bucuresci, $\frac{4}{16}$ Nov. 1888.

Stimate amice!

Este dejá cãm multisioru, de cându m'am asediatu aci in metropol'a Romaniei; si credu, cà erái in dreptu — dupa relatiunile nôstre cele vechi — se ascepti vre-o scrisóre séu vre-unu raportu asupr'a momentelor si mișcarilor celor mai insemnate din viéti'a culturala a Româniloru de aci. Am lipsitu inse pâna acum'a dela acestu obligamentu moralu din dóue motive: odata cà adeverat'a viéti'a sociala si adeverat'a mișcare intelectuala aci numai acum'a se incepe de-odata

cu érn'a, (carea de asta-data a sositu aci mai degraba decâtu ori-si-cându — dupa-cum spunu indigenii); a dóu'a, cà erám prea ocupatu si prea distrasu prin regularea treburilor mele private. Dar' acum'a fiindu delaturate piedecile pomenite, cu bucuria alergái adi pentru prim'a óra la „siedinti'a publica“ ce se tiênú chiar' acum'a la Academi'a româna. — Siedinti'a erá anuntiatá pe 1 óra dupa amédi, si eu am fostu celu de-ântâiu in sal'a festiva a Academiei. 'Ti poti inchipui, stimate amice, sfiel'a, pietatea voiu dice, cu care pasiám raru si incetinelu prim'a óra preste pragulu pentru mine sacru alu „areopagului“ scientificu românu. Stám uimitu in mijloculu salei si priviám plinu de admiratiune acum la tablourile decedatiloru membri ai „Academiei“, ce infrumsetiéza paretii si cari 'mi impingéáu fantasi'a de o parte la primele lucrari literarie in limb'a românesca ale lui Neagoe Voda Basaraba (din a. 1513) „Invetiaturi càtra fiulu meu Teodosie“, la „Tatalu nostru“ alu lui Luc'a Stroici etc., ér' de alt'a 'mi readuceáu in memorie uriasiele si indrasnetiele incercari de desarmotiéla si cultivare a limbei române ale unoru barbati nemoritori cá Sîncai, Maioru, cá George Lazaru, Asachi, Chichindealu etc.; acum 'mi pasceám ochii pre bogatele si bine ordinatele bibliotece, cându de-odata me tre-

diescu din visurile mele evlavióse pasii venerabililoru membri actuali ai Academiei. Aci am vediatu pentru prim'a óra pre portatorii si vrednicii reprezentanti ai literaturii nôstre: P. S. Episcopu Melchisedecu dela Romanu, dd. Sionu (care tiênú presidiulu), D. Sturdz'a (cá secretariu), Hașdeu, Urechia, N. Ionescu (Iași), A. Odobescu, G. Stefanescu, Em. Bacaloglu, S. Falcoianu, N. Quintescu. — S'au cetitu dóue conferintie. — Antâiu d. Urechia, cunoscutulu istoricu românu a cetitu unu memoriu asupr'a Archimandritulu Vartolomeiu Mazareanulu, care in restêmpulu dela 1773—1780 a scrisu preste 37 lucrari istorice, parte despre manastirile moldovene, parte despre feliuritiu domni ai tieriei s'ale. Dlu conferentariu facú publiculu asistentu (intre care si câteva dame) o icóna clara despre epoc'a acelu tîmpu fanarioticu; aretá cu date positive din viéti'a clonicariulu Mazareanulu (care erá archimandritu la prim'a manastire din Moldov'a — la Putn'a) — cum limb'a românesca nu erá de totu scósa (dupa-cum se crediuse de obște in trecut) din scólele românesci sub Fanarioti; apoi asupririle ce Români avura se indure de o parte dela Austriaci (prin prigoniurile religióse), de alt'a dela Rusi, preste cari stapâniáu dóue femei puternice: Mari'a Teresi'a si Catarin'a II., in sfêrsitu aretá pre neobositulu calugaru cá „indreptatoriu (inspectoriu) alu scóleloru“, carele impreuna cu metropolitulu Tieriei bine meritá dela lumin'a culturala a Moldovei si incheiá cu anafor'a cá „si Moldov'a a potutu produce ómeni mari in a dóu'a jumetate a secolulu alu 18-le!“

A dóu'a conferintia a tiênutu-o dlu Odobescu. Subiectulu acestei interesante conferintie a fostu „Ornamentele in forma de capu de bou in anticitate“ si in legatura despre „rhytonulu (cornulu) de argintu descoperitu (in a. 1882 de d. Tocilescu) la satulu Poroi'a“ si aflatoriu in museulu de anticitati din Bucuresci. Ar' trebú se fiu unu archeologu, cá se potu reproduce fia si numai in liniamentele principale acésta conferintia. Mi-am insemnatu totusi, cum „capulu“ de bou si si „albin'a“ se afla pe ornamentele popóreloru incepêndu dela vechii Egipteni pâna incóce la noi — la Români. Dlu Odobescu dovedí, cu multu spirit, cu date positive luate din viéti'a de agricultori a popóreloru, cum capulu de bou (vita) deveni simbolu si cá atare se perpetuá pe ornamentele si vasele acelor'a pâna la noi, la cari in Moldov'a precumu se sefe, — capulu de bou ajunse a fi marc'a tieriei.

M'am departatu cá si intregu publiculu mângaiatu si multuimitu in sufletu, si din parte-mi preamarindu provedinti'a d.-dioesca, carea m'a facutu partasiu unei atari bucurie sufletesci!

Salutare!

V. Gr. Borgovanu.